

Aan de leden van de onderwijscommissie van de Tweede Kamer

Betreft: uw verkiezingscampagne

Plaats, Amsterdam 16 oktober 2023

Geacht lid van de Onderwijscommissie,

In uw verkiezingsprogramma 2023 zien we dat het onderwijs een belangrijke plaats inneemt. Kansengelijkheid, lerarentekort, goede arbeidsvoorwaarden voor leraren krijgen onder andere uw aandacht. Een oplossing vinden voor deze problemen door de politiek verdraagt geen uitstel.

In dit kader willen wij uw partij ook met klem attent maken op de dreigende situatie die vooral de niet-kernvakken, en meer in het bijzonder de schoolvakken Frans en Duits, in het voortgezet onderwijs te wachten staat. Deze situatie kan alleen opgelost worden door politieke keuzes. Dit willen wij graag toelichten vanuit onze Visiegroep Buurttalen, een orgaan dat docenten Duits en Frans uit het Voortgezet Onderwijs, het HBO en de Universiteiten verenigt en daardoor dicht bij de praktijk staat. Zie onze website: www.buurtaalonderwijs.nl.

Er dreigt op dit moment een acuut probleem te ontstaan dat binnen afzienbare tijd zal leiden tot het verdwijnen van de schoolvakken Frans en Duits. We zien een negatieve spiraal van dalende aantallen examenkandidaten, lage doorstroom naar vervolgoedingen Frans en Duits en ernstige docententekorten. Als deze tendens zich doorzet zullen toekomstige generaties de talen van onze belangrijkste buurlanden niet meer beheersen. Gezien het grote economische, culturele en maatschappelijke belang van deze talen is dat een rampzalige ontwikkeling (zie het [Manifest Buurttalen](#), 2018).

De instroom in de HBO- en universitaire opleidingen is nu al zozeer teruggelopen dat onderwijsinstellingen zich genoodzaakt zien om in het onderwijsaanbod te gaan snijden. Dit geldt voor de HBO-Lerarenopleidingen maar ook voor het universitaire onderwijs omdat beide per student betaald worden. Zo komen de zelfstandige opleidingen Frans en Duits op de tocht te staan, terwijl juist vanwege de steeds grotere lerarentekorten op zoveel mogelijk plaatsen routes naar het docentschap Frans of Duits gefaciliteerd zouden moeten worden.

Als we kijken naar het voortgezet onderwijs, dan zijn daar een aantal factoren die bijdragen aan de afnemende instroom bij het HBO- en de universitaire opleidingen. Al vele jaren voeren docenten in het onderwijs van de buurttalen tevergeefs actie om deze problemen op te lossen. Het gaat hierbij om:

Het centraal schriftelijk eindexamen op alle niveaus van het voortgezet onderwijs van vmbo tot vwo +: een examen in leesvaardigheid dat voor 50% bepaalt of een leerling geslaagd is. Dit examen werpt zijn schaduw vooruit over het onderwijs: selectieve aandacht voor het onderwijs in leesvaardigheid.

De autonomie van schoolbesturen brengt op twee manieren het onderwijs in de buurtalen in gevaar. Ten eerste doordat de toedeling van lesuren Duits en Frans regelmatig niet conform is aan de lessentabel die door het SLO gehanteerd wordt. Ten tweede omdat directies te vaak beslissen het onderwijs in een of beide Buurtalen niet langer aan te bieden.

We kunnen spreken van een vicieuze cirkel die leidt tot een geleidelijke teloorgang van het onderwijs in de buurtalen. Op dit moment wordt serieus werk gemaakt van de vakvernieuwing, die de inhoud van het talenonderwijs in positieve zin moet bijstellen: een meer op communicatie, cultuur en internationalisering gericht onderwijs waardoor in de toekomst jongeren meer gemotiveerd kunnen raken om te kiezen voor taal- en cultuuropleidingen na het voortgezet onderwijs. De acute dreiging nu wordt echter hiermee niet afgewend!

De overheid zal op korte termijn moeten ingrijpen. Allereerst door de HBO- en universitaire opleidingen Frans en Duits te blijven faciliteren omdat daar de vakdidactische en wetenschappelijke expertise zit die nodig is om de vakvernieuwing in goede banen te leiden.

Daarnaast moeten in het VO, op alle niveaus, de Buurtalen de uren krijgen die ervoor staan zodat alle facetten van het vak aan bod kunnen komen en alle leerlingen die dat willen het vak kunnen kiezen, ongeacht hun profiel of sectorkeuze. Dit geldt met name ook voor het vmbo, het onderwijs dat 60% van de jongeren volgen.

De schooldecanen spelen een essentiële rol in het keuzeproces van de leerlingen waar het de profielkeuze betreft en de keuze van een vervolgopleiding. Laat de politiek de aandacht vestigen op hun taak de leerlingen te wijzen op het belang van de buurtalen. In het kader van een nieuwe geopolitieke constellatie zijn de buurtalen onmisbaar voor het ontwikkelen van Europees burgerschap en een intercultureel bewustzijn. Een landelijke campagne die door de overheid wordt aangestuurd zal hierbij moeten ondersteunen; na "Kies exact!" nu ook "Kies Talen!"

De Visiegroep vraagt met klem aan uw politieke partij de negatieve spiraal te doorbreken en op te komen voor goed en motiverend buurtaalonderwijs voor alle leerlingen op alle niveaus van vmbo tot vwo+ zodat we onze reputatie als meertalige Europeanen waar kunnen maken en Nederland zijn spilfunctie tussen de taalgebieden kan blijven behouden.

Namens de Visiegroep Buurtalen,

Drs. Jos Brink en drs. Trees Aler, Merel Hollander, Sectiebestuur Frans, Vereniging Leraren Levende Talen

Drs. Kees van Eunen, Dirk Klein, Marika Beier en Stijn Heusschen, Sectiebestuur Duits, Vereniging Leraren Levende Talen, werkgroep Deutsch macht Spaß en Vereniging van Lerarenopleiders Duits (VLoD)

Dr. Camiel van Woerkum, lerarenopleider Fontys Hogeschool, initiator petitie Red het Frans in het VO
Dylan Knoop, lerarenopleider Fontys Hogeschool en docent Frans

Dr. Jeanette den Toonder, docent Rijksuniversiteit Groningen en bestuurslid Platform Frans

Dr. Maaïke Koffeman, docent Radboud Universiteit Nijmegen en voorzitter Platform Frans

Contactadres: info@buurtaalonderwijs.nl